

Tussentijds Bericht 4

Onderzoeksplaats Sociale Inclusie en Levensbeschouwing van Mensen met een Verstandelijke Beperking

De Onderzoeksplaats Sociale Inclusie en Levensbeschouwing van Mensen met een Verstandelijke Beperking onderzoekt de bijdrage van geloofsgemeenschappen aan sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking. De onderzoeksplaats maakt onderdeel uit van de Bijzondere Leerstoel Diaconaat.

Onderzoeker
dr. André Mulder

Doel van de onderzoeksplaats is door onderzoek de sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking te bevorderen en daarbij de rol van geloofsgemeenschappen - christelijk, islamitisch of anders - centraal te stellen in het onderzoek. Sociale inclusie betekent het onderhouden van sociale relaties, het behoren tot een gemeenschap vergezeld van de ervaring ergens echt bij te horen (*belonging*).

Verder zaaien, ploegen en oogsten

Het afgelopen half jaar is omgevlogen. Er zijn weer nieuwe studenten afgestudeerd in de Kenniswerkplaats: Geo en Else doen zelf verslag van hun ervaringen en hun eindverslag is online in te zien. Hein van de Kamp is in oktober gestart en hoopt in een volgende nieuwsbrief zijn resultaten te kunnen melden.

Samen met Thijs Tromp heb ik geld geworven voor een project waarin de ervaringen van mensen met een verstandelijke beperking geïnventariseerd en vervolgens onderzocht worden op hun theologische betekenis. Wat leren deze ervaringen ons over wat het betekent een diaconale gemeente te zijn of te worden? Over dit project vertel ik onderstaand nog wat meer.

En samen met student-assistent Dorien Keus heb ik een begin gemaakt met het onderzoek naar veelbelovende praktijken (good practices) van ontmoeting tussen geloofsgemeenschap en mensen met een beperking. Er zijn twee filmpjes gemaakt van inspirerende praktijken en tegelijk zijn er weer meer vragen ontstaan: wat zijn de kenmerken van deze praktijken en waarom kunnen ze ook zomaar weer verdwijnen? Omdat we dit verder willen uitzoeken heb ik een aantal vacatures voor studenten opgesteld om mee te doen in de Kenniswerkplaats. Veel leesplezier bij deze nieuwsbrief.

Beyond Inclusion. Ervaringen en theologie in gesprek brengen

Met trots kan ik melden dat er door de PTHU en door de Theologische Universiteit Kampen|Utrecht geld beschikbaar is gesteld voor een AIO-project getiteld: *Beyond Inclusion. Experiences of people with intellectual disabilities with activities in protestant churches in light of their sense of belonging as a source for church development*. In de meeste theologische literatuur over gemeentezijn is de stem van mensen met een beperking - zeker als dit een verstandelijke beperking betreft

- afwezig: zij worden niet gehoord. Natuurlijk spannen kerkmensen zich op veel plekken in om mensen met een verstandelijke beperking zich thuis te laten voelen in de gemeenschap. Geloofsgemeenschappen willen gastvrij, inclusief of veelkleurig zijn. Inclusief betekent in dit verband vaak: zulke voorzieningen treffen dat mensen kunnen meedoen met de bestaande praktijk die vaak zonder mensen met een beperking tot stand is gekomen. In het project *Beyond Inclusion* willen we deze wijdverbreide handelswijze kritisch onder de loep nemen door de ervaringen van mensen met een verstandelijk beperking met kerkelijke activiteiten nauwkeurig in kaart te brengen. Die ervaringen nemen we vervolgens als uitgangspunt voor theologische reflectie op diaconale gemeenteontwikkeling. Wat betekent bijvoorbeeld gemeenschap zijn (Lichaam van Christus zijn) in het licht van hun verhalen? Zijn gastvrijheid of inclusie begrippen die helpen bij ervaring van *belonging*? En hoe geef je een praktijk van samen leven en geloven vorm als je deze ervaringen serieus neemt? Dit voorjaar starten we de werving voor een onderzoeker die hier 4 of 5 haar intensief mee aan de slag wil. Begeleiding is in handen van prof. Thijs Tromp, prof. Hans Schaeffer (TUK/U) en van mij.

Kenniswerkplaats

PLG

Om de 6 weken werk ik met de geestelijk verzorgers van 's- Heeren Loo in Noordwijk in de professionele leergemeenschap (PLG) aan de vraag **Hoe kan het team GV LVB'ers (mensen met een licht verstandelijke beperking) ondersteunen op manieren die passen bij de behoeften en kenmerken van deze doelgroep?** Op basis van interviews met cliënten hebben de geestelijk verzorgers zich een beeld gevormd van wat hen gelukkig maakt, en welke werkvormen bij hen zouden kunnen passen. Ze hebben als pilot 3 gespreksbijeenkomsten georganiseerd waarin casussen uit het dagelijks leven van de LVB'ers zijn besproken. Deze maand worden ze geëvalueerd. De eerste indrukken zijn heel positief: in het gesprek vind er

erkenning plaats van ervaringen en is er eerlijkheid over wat wel en wat niet kan met een verstandelijke beperking.

Ervaringen met de KWP

In januari hebben wij onze bachelor Social Work aan de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) behaald door het doen van praktijkonderzoek en het ontwerpen van een praktijkverbetering. Het onderzoek richtte zich op de vraag hoe een begeleider een gesprek kan voeren over zinbeleving met een persoon met een licht verstandelijke beperking (LVB). Wij hebben verschillende stakeholders betrokken bij ons onderzoek: bewoners met een LVB, begeleiders, de gedragskundige, de geestelijk verzorger, de DVC-er, en een verwant. André Mulder was vanuit de kenniswerkplaats (KWP) bij het onderzoekstraject betrokken als externe stakeholder. Met behulp van alle stakeholders is de praktijkverbetering vormgegeven. Gezamenlijk is de conclusie getrokken dat de praktijkverbetering niet enkel een nuttig instrument is dat informatie oplevert en een probleem oplost. Het besef is gaan leven dat *samen iets doen*, zonder dat het iets oplevert, zinnig is. Hieruit worden namelijk betekenisvolle verbindingen gecreëerd. Juist die betekenisvolle verbindingen zijn belangrijk in het voeren van gesprekken over zinbeleving. Tijdens het onderzoekstraject heeft André ons begeleid door het delen van relevante kennisbronnen en door feedback te geven op de stappen die wij tijdens het ontwerpproces hebben genomen. De betrokkenheid van André heeft ervoor gezorgd dat ons onderzoek buiten de grenzen van onze opleiding en onderzoekslocatie vorm kon krijgen; wij kregen meer zicht op wat er landelijk in het werkveld zich afspeelt op het gebied van zinbeleving van mensen met een LVB. De samenwerking met de KWP heeft ons blikveld verruimd en daardoor was het een waardevolle toevoeging op

het gehele onderzoekstraject. Ons onderzoeksverslag is [hier](#) te lezen.

Else Heerkens & Geo Timmerman

Inspirerende praktijken

Wat kunnen we leren van praktijken waar volgens insiders al jaren sprake is van betekenisvolle activiteiten voor en met mensen met een verstandelijke beperking in de geloofsgemeenschap? Om die vraag te beantwoorden heb ik met de hulp van student-assistent Dorien Keus 15 lokale praktijken van kerken of kerkelijke stichtingen in kaart gebracht. Dat is de opbrengst van een lijst van 70 mogelijke 'good practices'. Veel inclusieve of bijzondere activiteiten voor mensen met een verstandelijke beperking blijken om allerlei redenen de laatste jaren te zijn verdwenen. Gelukkig zijn er inspirerende voorbeelden van kerkelijke praktijken die soms meer dan 50 jaar trouw en openheid laten zien om samen leven en geloven gestalte geven. Dit jaar willen we via studentonderzoek een aantal van deze plekken onderzoeken op kwaliteiten en kenmerken, die wellicht ook andere geloofsgemeenschappen kunnen inspireren. Zie [hier](#) voor onze vacatures. Van praktijken in Stiens en Rotterdam zijn met hulp van Kerk-in-Actie van de Protestantse Kerk in Nederland prachtige filmpjes gemaakt om anderen te inspireren. Zie voor laagdrempelige vieringen in Stiens [hier](#). Zie voor zaterdagactiviteiten in Rotterdam [hier](#).

Oproep

Ik ben op zoek naar:

1. Studenten die een onderzoeksopdracht voor stage of scriptie willen doen over het thema sociale inclusie van mensen met een verstandelijke beperking en de rol van geloofsgemeenschappen en gebruik willen maken van de voordelen van de Kenniswerkplaats. Kijk op de info pagina: [hier](#). Met name zoek ik nu studenten die inspirerende praktijken willen onderzoeken! Zie [hier](#) voor de vacatures.
2. Geestelijk verzorgers of predikanten/voorgangers die ruimte willen bieden aan een stage- of onderzoeksplaats voor theologiestudenten of voor social work studenten. Neem s.v.p contact via a2.mulder@pthu.nl of 0619074096

Ten Slotte

Tijdens de Kerk-in-Actiedagen van de Protestantse Kerk in Nederland in Gouda en in Heerenveen gaven we een lezing en enkele workshops rond het thema Aan tafel en bereikten we 400 vrijwilligers. We deelden 10 tips voor [inclusie](#).

Heb je een vraag over mijn werk of mocht je een volgend bericht niet meer willen ontvangen, geef dat dan even door via a2.mulder@pthu.nl. Bedankt en graag tot ziens!

André Mulder

Protestantse Theologische **Universiteit**

A. De Boelelaan 1105, 1081 HV, Amsterdam; Private: Wolfskuilstraat 23, 7731 AS Ommen

E a2.mulder@pthu.nl M (+31) 6 19074096; I [website](#) L [LinkedIn](#)